SVENSK MUSIKTIDNING

N:r 6. | Redaktör och utgifvare: FRANS J. HUSS. Telefon: Vasa 6 19. | NORDISKT MUSIKBLAD. Stockholm den 15 Mars 1900. | Expedition: Kungstensgatan 56. Pris: Helår 5 kr. Lösnummer 25 öre. Annonspris 20 öre pr petitrad. | 20:e Årg.

Thorvald Lammers.

Om man kastar en blick på musiklifvet i Kristiania, för hvilket vi här under flere år redogjort, skall man finna att solosångens representanter därstädes, särdeles på den manliga sidan, äro lätt räknade. Ja, vi veta knappast mera än en sångare, som är af större betydenhet och mera verksamt uppträdt såsom sådan under en lång följd af år och denne är Thorvald Lammers. Af norska sångerskor finnas däremot flere, hvilka äfven gjort sig ett namn utomlands. Den under 1880-talet i Kristiania utgifna »Nordisk Musiktidende» upptager ej så få porträtt med biografier öfver dessa, men af norska sångare endast Lammers'. Orsaken härtill torde kunna sökas i den omständigheten, att den norska hufvudstaden icke eger någon stadigvarande operascen, som kräft utbildning af sångkonstnärer.

Då vi i dag meddela Thorvald Lammers' porträtt med biografi, ega vi en särskild anledning däri att hr Lammers med fru i dessa dagar efter att med stort bifall ha låtit höra sig i Uppsala på kallelse af Nordiska föreningen äfven här gifver en »norsk folkvise-aften» efter uppmaning af nämnda förening. Det är, som bekant, ej första gången hr Lammers sjunger för vår hufvudstadspublik, men det är länge sedan han uppträdde härstädes som gäst å k. operan; hela tjugutre år sedan.

Thorvald Lammers är född i Modum d. 15 januari 1841 men tillbragte sin barndom och första ungdom i Kongsberg, där hans far var direktör för silfververket. Han bestämdes för att studera, men fick äfven musikundervisning, af sin mor i sång och i violinspel af organisten Kleve. År 1858 blef han student och 1865 juris kand. och tjänstgjorde några år såsom »fuldmægtig». Ämbetsmannabanan lämnade han dock snart för att egna sig åt konsten. Under studenttiden hade han varit ifrig kvartettsångare, stiftade sångföreningar och deltog i flere dilettantorkestrar. Genom mäcenatunderstöd lyckades han 1870 få komma ut att göra sångstudier. Först drog han till Stockholm, där han tog undervisning af Fritz Arlberg; 1871 om sommaren begaf han sig till Italien och fick där till lärare Achille Rossi samt den gamle Lamperti i Milano till 1873.

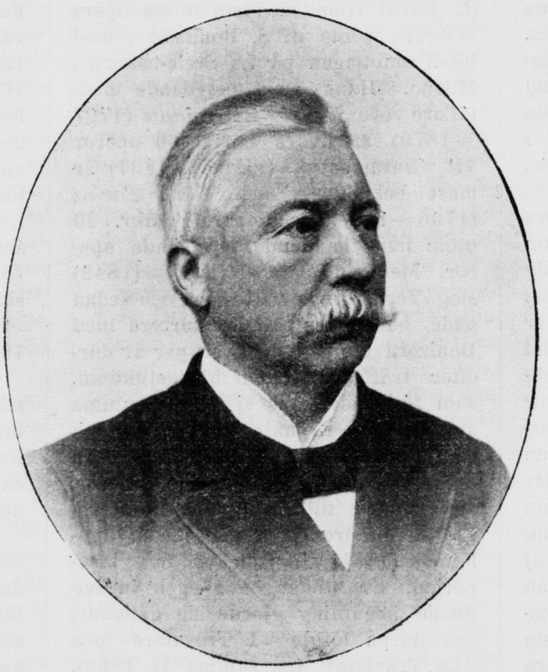

Thorvald Lammers.

Under vintern 1873—74 uppträdde han på italienska teatrar i flere operor, i »Norma», »Trovatore» etc. och återvände till hemlandet på sommaren 1874. Här hade, som man vet, vid den tiden gjorts ett försök att under Ludvig Josephsons ledning upprätta en opera, och Lammers engagerades nu vid Kristiania Teater, där han var anställd från hösten 1874 till febr. 1877, då operan till följd af teaterns brand upphörde. Under denna tid utförde han samtliga stora baspartier i de operor som uppfördes, såsom Leporello, Figaro, Rocco i »Fidelio», Kasper i »Friskytten», Mefistofeles i »Faust», Marcel i »Hugenotterna», Walter Fürst i »Wilhelm Tell», Landtgrefven i »Tannhäuser», Kalchas i »Ifigenia», Bartholo i »Barberaren».

Hans biograf i den norska musiktidningen berömmer hans dugtighet, men finner att hans tyngdpunkt icke låg i det dramatiska och anser honom då ännu icke hafva kommit till fullt utvecklad konstnärlighet. Efter teaterbranden begaf han sig på hösten 1877 till Stockholm och gästade här vid operan såsom Leporello, Tell och Plumkett. Våren 1878 finna vi honom i London, där han sjöng på flere konserter. Vintern därpå tillbragte Lammers i Tyskland, hvars utvecklade musiklif gjorde mäktigt intryck på honom och där han studerade åtskilliga sångmetoder samt musikteori äfvensom satte sig in i kyrkomusiken. Om våren 1879 återvände Lammers hem. Vid den konsert han i februari 1880 gaf i Kristiania, där han nu slog sig ned på allvar, visade han sig som fullt utbildad konstnär med säkert herravälde öfver konstmedlen och djup uppfatt-

ning af konstverket. Romanssången blef nu hans egentliga fält, och hans ypperliga basbaryton egnade sig väl för denna konstart.

Om musiklifvet i Kristiania har Lammers inlagt stor förtjänst genom framförande af kyrkomusikens förnämsta verk och de gamla norska folkvisorna. Hufvudsakligen i och för sina kyrkokonserter stiftade han 1879 »Korforeningen», hvilken, ehuru sammansatt af mycket heterogena element, genom hans energi och förmåga bragts till godt anseende. Lammers räknas också bland sitt lands förnämsta sånglärare. Lammers är gift med Maria Katarina Sars (Mally Lammers, f. 22 juni 1850), likasom hennes syster, fru Eva Nansen, en utmärkt romanssångerska.

Dramatisk musik i 19:de århundradet.

Italien.

Den italienska operan liksom den tyska i början af ofvannämnda sekel visade ingen starkare lifskraft. Visserligen framträdde dugande musiker såsom *Simon Mayr* (1763—1845, omkr. 70 operor, »Medea» etc.), *Ferd. Paer* (1771—1839; omkr. 50 operor, »Sargino» etc.) och *N. A. Zingarelli* (1752—1837, omkr. 30 operor), men deras verk saknade originalitet och den rikedom på anslående melodier, hvarvid A. Scarlatti hade vant italienarne. Sålunda blefvo *Piccini* († 1800), *Cimarosa* († 1831) och *Paisiello* († 1816) de ouppnådda förebilderna.

Detta musikaliska stillestånd varade emellertid icke så länge. I *Gioachino Rossini* (1792—1868) uppstod för den italienska operan en räddare i nöden. Hvad de andra operakomponisterna saknade: originalitet, talangens lätthet, outtömlig rikedom på tändande, sångbara melodier, det egde Rossini såsom ingen före honom. Med sina båda operor »Tancred» och »Italienskan i Algier» (1813) grundade han sitt rykte, med »Barberaren i Sevilla» (1816) skapade han den bästa komiska opera Italien eger, ett verk som trots sin ålder med oförsvagad kraft håller sig uppe vid sidan af Mozarts »Figaro». Rossinis rykte trängde sig ut öfver hans fäderneslands gränser; han blef hela den musikaliska världens älsklingskomponist och för hans operor »Othello», »La Cenerentola», »La gazza Ladra», »Semiramis», förglömde man till och med Beethovens konst. Efter operan »Comte Ory» trädde han fram med »Wilhelm Tell», i den stora franska operans stil, 1829 och skref ej mer för scenen, endast för kyrkan (»Stabat mater»). I Italien, som Rossini lämnade 1853 för att bosätta sig i Paris, framglänste emellertid två nya stjärnor i Bellini och Donizetti. *Vincenzo Bellini* (1801—1835) hade med sina operor »Il pirata», »La straniera», »Montecchi e Capuletti», »La somnambula» (»Sömngångerskan») redan eröfrat sig en plats bredvid Rossini. Efter den stora framgång han vann med operan »Norma» (1831) ville många ställa honom framför Rossini. Denne utmärker sig dock med en kraftigare och yppigare skaparförmåga än Bellini, som lutar starkt åt det elegiska. Emellertid hade *Gaetano Donizetti* (1797—1848) haft betydande framgång med sin opera »Anna Bolena» 1831 i Milano, hvilken började hans andra stora skapareperiod. Redan under den första, fr. 1818 till 1830, hade af 26 hans operor flere gjort lycka. Efter ofvannnämnda opera framträdde han 1831 med sin ypperliga komiska opera »L'elisire d'amore» (»Kärleksdrycken»), hvilken jämte »Don Pasquale» (Paris 1843) räknas till hans bästa komiska operor i buffastil; med »La fille du regiment» (Regementets dotter» 1840) anslog han särdeles lyckligt den finare tonen hos opéra comique. Efter den framgång hans »Lucrezia Borgia» vann, blef han såsom konkurrent med Bellini kallad till Paris (1834) för att här låta uppföra sin opera »Poliuto» hvars framgång föranledde honom att komponera operan »Marino Falieri» (1835), som alldeles ställdes i skuggan af Bellinis »Somnambula», hvarför han lämnade Paris och begaf sig till Neapel, där han skref sitt förnämsta verk »Lucia di Lammermoor» (1835). I Paris gjorde han åter lycka 1840 med operan »La favorite»; — »Leonora») och rönte i Wien framgång med operorna »Linda di Chamounix» och »Maria Rohan». Hans 68:de och sista opera, »Don Sebastian», skrefs för Paris.

År 1839 trädde *Giuseppe Verdi* (f. 1813) fram med sin första opera »Oberto, conte di S. Bonifacio», med bifall emottagen på La Scala-teatern i Milano. Hans mest betydande medtäflare voro *Saverio Mercadante* (1797—1870) af hvars bortåt 60 operor »Il Giuramento» (»Eden», 1837) är mest bekant — och *Giov. Pacini* (1796—1867), som skref omkr. 80 utom hans hemland föga kända operor. Med sin opera »Nabucco» (1842) slog Verdi dessa ur brädet, och sedan hade han endast att konkurrera med Donizetti hvilken dock ett par år därefter träffades af den hjärnsjukdom, som förslöade hans själskraft, samma år Verdis »Ernani» tädde fram och snart nog eröfrade alla europeiska operascener. Flere följande operor, slutande sig till Bellini och Donizetti, gjorde mindre lycka, men med »Rigoletto» (1851) började en ny glansperiod, hvarunder hans egen individuella begåfning gjorde sig gällande, och därpå följde »I Trovatore» och »La Traviata» (på samma år 1853), hvilka operor likasom Rigoletto vunno en ofantlig popularitet. Af närmast följande verk är det nästan endast »Un ballo in maschera» (Rom. 1859) och »La forza del destino», hvilka ännu hålla sig uppe, den senare hufvudsakligen på italienska scener. Verdi hade nu vunnit världsrykte, men detta var honom ej nog. Eftersträfvande de högsta ideal hade han en vaksam blick för allt som tilldrog sig i musikvärlden. Liksom han förut lärt af Meyerbeer, började han nu studera Richard Wagners operor, hvilket hade till följd en grundlig ombildning af hans skrifsätt, såsom man finner i de djupare anlagda, mera modernt konstruerade operor, hvilka tillhöra hans tredje skapelseperiod, »Aida» (1871), »Othello» (1887) och »Falstaff» (1893). Till denna period höra ock hans »Requiem» (1873) och hans allra sista verk, de andliga körsångerna »Pezzi sacri». — Näst Verdi är *Amilcare Ponchielli* (1834—1886) Italiens mest betydande operakomponist af nyare tid, mest bekant genom sin opera 'Gioconda' (1876). Ponchielli debuterade 1856 med operan »I promessi sposi», och hans sista verk för scenen voro »Il figliuol prodigo (1881), »Marion Delorme» (1883) och slutligen »Aldona».

Ett nytt släkte af operakomponister har i Italien vuxit upp, hvilket hyllar naturalismen och realismen i operan. Hufvudpersonerna bland dessa ung-italienska »verister» äro *Pietro Mascagni* (f. 1863) och *Ruggiero Leoncavallo* (f. 1858) världsbekanta, den förre genom sin »*Cavalleria rusticana*» (1890— »På Sicilien») den senare genom sin till omfånget lika 2 aktsopera »*Gli Pagliacci*» (1892— »Pajazzo») båda dramer ur italienska folklifvet. Någon större framgång ha dessas efterföljande operaverk icke rönt, hvarken Mascagnis »L'amico Fritz (1891) »I Rantzau», »Ratcliff», »Zannetto» och »Iris» (1898) eller Leoncavallos »I Medici» (1894) och »Chatterton», däremot synes hans »La Bohème» (1897) göra lycka, täflande med den liknämnda först i Milano 1898 uppförda operan af *Giacomo Puccini* förut bekant genom operan »Manon Lescaut» (1893). En annan italiensk ansedd komponist af samma kategori är *Umberto Giordano* (f. 1872), som gjort sig känd genom operorna »Mala vita» »Fedora» och »Andrea Chenier» (båda 1898).

En nyitaliensk komponist är ock millionären *Alberto Franchetti*, hvars musikdrama »Asrael» 1898 äfven uppförts i Tyskland och som sedan fått en opera »Christoforo Colombo» (1892) uppförd i Milano flere gånger.

Operaproduktionen i Italien är för öfrigt betydlig, årligen uppgående till dussintals verk, som till större delen försvinna efter första uppförandet eller icke gå utanför landets gränser, om än komponisterna med dussintals inropningar hyllas på premièrerna.

Boïto och hans opera »Mefistofeles».

Återupptagandet å den kungliga scenen af »Mefistofeles» efter ett års hvila ger oss anledning att fästa uppmärksamhet på denna opera och dess skapare.

Arrigo Boïto är född 24 febr. 1842 i Padua. En polsk grefvinna Josephine Radolinska nämnes såsom hans moder, och några vilja i hans musikaliska skapareförmåga finna polackarnes dristighet och mod. Tidigt genomgick han konservatoriet i Milano och var den berömde Alberto Mazzucatos talangfullaste elev. Redan 1862 och sedan 1869 besökte han Paris, Tyskland och Polen samt gjorde sig bekant med tysk musik och Rich. Wagners musikdramatiska reformer. Efter tio års musikstudier slog sig Boïto på litteraturen och blef en ansedd kritiker, bedömande böcker, teaterföreställningar och musikaliska prestationer i åtskilliga tidningar och tidskrifter. Hans artiklar skola ha utmärkt sig för träffande och skarpt omdöme, klart och korrekt språk.

Men denna verksamhet tillfredsställde honom icke, och han uppträdde nu som skald med *Libro dei versi,* hvari han proklamerade nya idéer om formen och friheten i diktkonsten, hvars gamla fjättrar han ville bryta. Medan man läste dessa dikter utgick från hans hand en samling noveller, som gjorde hans namn mer och mer bekant. Hans rastlösa själ lämnade honom ingen ro, och de på resor gjorda musikstudierna buro nu frukt i operan »Mefistofeles» 1868, således då han redan hunnit till 26 år. Den blef antagen till uppförande på La Scala-teatern i Milano men gjorde fullständigt fiasko. Man ville ej låna örat till denna »italiensk-wagnerska» musik och till Goethes »tyskfilosofiska fantasier», och parketten som var upptagen af en hop litterära och musikaliska personligheter, dem Boïto så ofta skarpt kritiserat, hämnade sig af hjärtans lust på den nye operakomponisten. Man trodde operans öde för alltid afgjordt, och att den skulle försvinna med den i Milanotidningarna länge häftigt rasande Mefistofelesstriden, men Boïto tröstade oförfärad sina förtviflade beundrare med att hans tid nog skulle komma.

Och han fick rätt. År 1875 uppfördes operan i Bologna och gjorde stor lycka. Sedan har den gått vida omkring, nådde Hamburg 1880, uppfördes i Stockholm första gången d. 26 febr. 1883 och gjorde två år därefter sitt inträde på danska operascenen. Milano hade långt förut tilljublat den bifall. Man stötte sig ej längre på det ovanliga i operan; i stället att förvånas började man beundra det storslagna, om också i ord och toner bizarra diktverket, hvars skönheter framträda tydligare, ju mera man lär känna det, men som fordrar åhörare, som äro villiga att följa med tiden och utveckla sin andliga synkrets. Den geniale diktar-komponisten behöfver ej frukta för att i vår tid det skall saknas en operapublik som stöter sig på den banbrytande realismen i hans opera.

Boïtos »Mefistofeles» har ej annat gemensamt med Gounods så allt igenom franska opera »Faust», än att libretton likaledes är hämtad från Goethes dikt. De likheter som förefinnas mellan dessa operor äro i sceniskt hänseende Fausts studerkammare och besök af Mefistofeles, kvartetten i trädgården mellan paran Margareta och Faust, å ena siden, samt Martha och Mefistofeles å den andra, hvilka par till en början skiftevis träda fram och sedan förena sig i en ensemble, samt vidare Margaretas död i fängelset, där Faust och Mefistofeles besöka henne, samt valpurgisnatten på Blocksberg. Sistnämnda scen är karakteristisk för den franske och den italienske komponisten. Medan i Gounods opera Mefistofeles förer Faust in i en lysande festsal med förföriska kvinnor och tjusande musik, låter han honom i Boïtos opera bevittna en gräslig scen af furiers dans under en realistisk, till det osköna gränsande musik, som öfverensstämmer med situationen. Medan libretton till Gounods »Faust» med stor frihet är tagen från diktens första del, har Boïto af dennas båda delar utvalt sig scener och tablåer, hvilka, om de än närmare hålla sig till dikten, likväl förete en än mera löslig sammansättning än i »Faust». I Gounods opera är Margareta mera hufvudpersonen än i Boïtos, hvari hon endast framträder två gånger, helt knapphändigt i trädgårdsscenen och i fängelset. Gounods opera benämnes också af tyskarna alltid »Margarethe». Boïtos opera börjar med »prologen i himlen», hvarifrån man hör körer af osynliga andar och englar. Mefistofeles uppträder på det mörka jordklotet och får från himlen löfte att fresta Faust. Han försvinner och körerna fortsättas, hvarvid till slut en mängd chrubhufvuden skönjas bland molnen i höjden. Denna prolog torde innehålla den mest imponerande musiken i operan men är onödigt utsträckt. Efter denna prolog börjar första aktens första del med »Påskdagen». Utanför stadsporten i »Frankfurt a. Main» är det ett rörligt folklif med en kurfurstlig kavalkad, klockringning, dans etc. Faust och hans famulus Wagner (en helt annan person än i Gounods »Faust») uppträda; de få sikte på en munk, som i skymningen slår sina ringar allt närmare omkring dem, och då de gå ut, följer dem munken, som i nästa tablå (»Fördraget») afslöjar sig i Fausts studerkammare såsom Mefistofeles i en riddares skepnad. En nyhet i Boïtos opera är »den klassiska valpurgisnatten» med praktfullt sceneri vid stranden af floden Peneios, där Helena, Spartas sköna drottning, uppträder med unga tärnor. Mefistofeles och Faust träda fram. Akten slutar med en kärlekscen mellan Faust och Helena. Härefter följer som epilog »Fausts död.» Faust sitter åter grubblande i sin studerkammare, bevakad af Mefistofeles. Operan slutar med att Faust dör under ett regn af rosor och sång af änglakörer, för hvilka Mefistofeles måste taga till flykten.

Likasom Rich. Wagner har Boïto lämnat noggranna föreskrifter om hela den sceniska apparaten vid uppförandet af hans opera.

En äfventyrlig Tannhäuserfärd.

Om en sådan berättar Anton Schott, den berömde Wagnersångaren, följande:

Schott, som för flere år sedan jämte Amalia Materna, Robinson och andra framstående sångkonstnärer var engagerad vid tyska operan i Newyork, deltog i en under impresarion N. Thiel anordnad konstnärsturné, hvars närmaste mål var Chicago. Det var vinter, och ett häftigt snöfall gjorde resan ganska farlig. Det extratåg, som skulle föra de resande till staden vid Michigansjöns strand, måste kämpa mot det förfärligaste oväder, lokomotivet arbetade med hela sin ångkraft, men fåfängt. Plötsligt hörde man ett pustande som ur en jättelunga, och en gäll hvissling, en våldsam stöt kändes, tåget stod stilla och kunde ej komma vidare. Man hade fastnat i snön. Ställningen var kritisk. Impresarion hade undertecknat skriftliga förbindelser. Man måste framåt, kosta hvad det ville.

I Amerika är intet omöjligt. Man anskaffade talrika arbetskrafter, och hela teatersällskapet grep dessutom till skoflarne — en tafla, som verkligen ej saknade sina komiska sidor. Man tänke sig Tannhäuser, Wolfram von Eschenbach, Walter von der Vogelweide och landtgrefven med kör och orkester — som snöskottare. Emellertid blef banan efter 24 timmars öfvermänskliga ansträngningar åter klar, och tåget susade vidare med en till och med för amerikanska förhållanden oerhörd hastighet, ty om man skulle komma fram till Chicago i rätt tid, måste minst 12 timmars tid åkas in.

Utsikterna härför blefvo emellertid allt mindre. På Niagara-bron måste man åter hålla. Och till redan för handen varande olyckor kom en ny; matförråden började taga slut. Man

hade ej förberedt sig för en längre tids färd. Och nu visade sig den amerikanske impresarion i all sin glans.

För att hålla de »dyrbara» rösterna fullt friska och krya, fingo deras innehafvare allt kött, som ännu fanns kvar i matförrådet, medan det människomateriel, som var af mindre värde — kören och orkestern — sattes på ganska små brödransoner. Skulle färden räckt länge, hade med visshet en »hungerrevolution» utbrutit.

Lyckligtvis var man till sist framme vid målet. Men i hvilket tillstånd! Truppen liknade vid sin ankomst mer en zigenarhord än civiliserade konstnärer. Då man kl. 10 på aftonen kom till Chicago och åkte upp till teatern, hade man naturligtvis uppgifvit hvarje tanke på att samma kväll gifva en Tannhäuser-representation. Hur stor blef därför ej vår öfverraskning, då vi kommo till operahuset för att där aflämna vårt bagage och funno teatern till sista plats fylld af en sedan flere timmar väntande publik, hvilken nu hälsade konstnärerna med högljudt jubel.

Det återstod således ej annat än att redan samma dag uppföra »Tannhäuser». Att uppförandet skulle bli därefter, faller af sig självt. Detta gällde förnämligast dekorationerna, hvilka onekligen voro ägnade att sätta åskådarnes illusionsförmåga på de otroligaste prof. Så måste Venus och Tannhäuser — tvingade af nöden — för sin ömma tête-à-tête i grottan nöja sig med en dekoration för alla möjliga fall och som bland annat begagnades som »sångarhallen på Wartburg». Kostymfrågan löstes likaledes på ett sätt, som rent af var ett hån mot allt hvad sanning och äkthet heter. Venus hade lagt bort den toalett, i hvilken hon bedårat så många hundra män, och var klädd enkelt och »höghalsadt» som en handtverkaredotter. Elisabeth nöjde sig med att antyda sin landtgrefliga rang endast genom att bära ett diadem och var för öfrigt — fru Materna. Tannhäuser-Schott, Wolfram-Robinson och de andra sångarne skulle i sina hoprafsade kostymer utgjort en prydnad för hvilken »maskis» som helst, och endast den halft ihjälsvultna pilgrimskören försökte att äfven till det yttre iakttaga det passande. De fromma botgörarne begåfvo sig nämligen på vägen »till Rom» i sina verkliga reskläder. Trots de många löjliga situationerna var det dock mycket som upptogs med bifall, och då representationen tog slut på morgonen, kunde publiken lämna teatern i medvetandet att ha hört Tannhäuser som »komisk opera».

J. P. E. Hartmann.

†

Ett långt och verksamt lif i tonkonstens tjänst slocknade i döden den 10 sistlidne mars, då nestorn bland nordens musikmästare, J. P. E. Hartmann, efter fyra månaders sjukdom med långsamt aftynande afled i Köpenhamn.

För fem år sedan, när hans 90-års-födelsedag med stor högtidlighet firades i Köpenhamn, likasom tio år förut då hans 80:de inträffade, redogjorde vi i längre uppsatser för den gamle musikerns verksamhet såsom sådan och äfven för den rika hyllning, som vid dessa tillfällen i den danska hufvudstaden egnades den aktade, afhållne mästaren. Nu må därför endast en kortare minnesruna öfver den aflidne här inrymmas.

Johan Peter Emilius Hartmann föddes den 14 maj 1805 i Köpenhamn, son af Vilh. Aug. Hartmann, hvars far Johan H. var född i Glogau och 1768 blef som konsertmästare och »hofviolon» anställd i Köpenhamns k. kapell. Denne var ock för sin tid en värdefull komponist. Hans ofvannämnde son var äfven k. kapellist samt organist i garnisonskyrkan och af honom erhöll sonen Johan Peter sin första undervisning i violinspel. Fadern ville dock, att denne skulle gå universitetsvägen; han blef också redan 1822 student och efter fem år juridisk kandidat »med förste Charakter», medan musiken likväl ej försummades. Emellertid, då hans far tillträdde kantors- och klockarbefattningen vid ofvannämnda kyrka, erhöll sonen 1824 organistplatsen där, och året därpå gjorde sig denne förmånligt känd både som organist och komponist vid en kyrkokonsert, som gafs för att skaffa medel till orgelns reparation. Vid samma tid utkommo hans första kompositioner, två Rondon och en Fantasi för piano, op. 6 och 7, samt en Sonat för violin och piano, op. 8. I det af Siboni upprättade konservatoriet anställdes han strax som lärare i pianospelning och teori, och han var här den förnämsta stödjepelaren till 1840, då det upphörde. På föranledning af Marschner, som 1836 besökte Köpenhamn, gjorde Hartmann en längre utländsk resa, besökande Tyskland, Schweiz och Frankrike, gjorde bekantskap med Spohr i Kassel, med Spontini och Rossini i Paris samt åtskilliga andra musikmästare, af hvilka han rönte stor uppmuntran. Den universella riktningen i hans första verk var gynnsam för deras mottagande i Tyskland. Pianosonaten op. 34 belönades med andra priset af den nordtyska musikföreningen, och Rob. Schumann visade mycket intresse för hans kompositioner. Med sin verksamhet som komponist och lärare hade Hartmann 1828 förenat en anställning på den juridiska banan. Vid Musikföreningens stiftande valdes han till medlem af styrelsen, och från 1839 har han varit förman för detta sällskap, i hvars uppblomstring han tagit väsentlig del. En mängd af hans kompositioner ha också uppförts å dess konserter, flere upprepade gånger. Bland dessa kunna nämnas konsertuvertyren »En efteraarsjagt» m. fl. sådana, »Dryadens bryllup», för soli, kör och orkester, »I Provence» för kör och orkster, Kantaten vid sorgfesten öfver Thorvaldsen, solosångerna »Sulamith och Salomon» m. fl. Äfven i studentsångföreningen, stiftad samma år, har han från 1842 intagit första platsen och varit dess mycket afhållne musikaliske hufvudledare. År 1842 blef Hartmann efter Weyses död organist vid Frue Kirke, och vid upprättandet af Köpenhamns konservatorium 1865 blef han jämte Gade och Paulli en af dess tre »bestyrere» samt lärare vid detsamma i teori och orgelspel.

Till dessa korta biografiska notiser vilja vi i fråga om utmärkelser, som kommit den aktade och ansedde tonkonstnären till del, endast tillägga, att Hartmann 1857 invaldes till medlem af svenska Musikaliska akademien.

Hartmann hör till Danmarks mest nationella komponister, och ett utmärkande drag i hans musikaliska verksamhet ligger i hans sträfvan att på tonkonstens område verka i fornnordisk anda, liksom inom litteraturen hans samtida landsmän Oehlenschläger och Grundtvig gjort. Medeltidens folkton anslog han först bland annat i de dramatiska verken *Ravnen* (1832), *Syvsoverdag* (1840), *Undine* (1842), *Knud*

den store, Yrsa och framför all *Liden Kirsten* med text af H. C. Andersen, en af Danmarks populäraste operor, som från första uppförandet 1846 till 1877 uppförts 74 gånger. Bland hans tonskapelser i fornnordisk anda påpeka vi musiken till Oehlenschlägers *Guldhornene* (1832), *Olaf den Helige* (1838) och *Hakon Jarl* (1844) samt till Bournonvilles baletter *Valkyrien* (1861), *Et Folksagn* (2:a akt.), *Thrymskviden* (1868). Af hans körverk i denna stil står främst *Völvens Spaadom* för manskör och orkester (1871, op. 71) med sin urkraft och nordiska forntidsprägel kanske det mäktigaste och egendomligaste alstret af Hartmanns geni.

Af hans öfriga talrika kompositioner — verk för scenen, uvertyrer, symfonier, kantater, sånger (däribland många härliga studentsånger), kyrksaker, kammarmusik och pianosaker — kunna vi ej af brist på utrymme, särskildt nämna några. Den förteckning öfver sådana från 1825 till 1885, som »Musikbladet» meddelar i festnumret på hans 80-årsfödelsedag, upptager 81 kompositioner med opustal och än flere utan sådant.

Hartmann var dansk till lif och själ, hvilket äfven visar sig i hans verksamhet som tonsättare och som gjorde honom så populär och älskad i hemlandet, särskildt i den danska hufvudstaden.

Vi vilja sluta denna minnesteckning öfver »gamle Hartmann» med följande ord af Edvard Grieg i en uppsats till hans porträtt i nyssnämnda festnummer:

»Hvilken tonkonstnär i norden med äkta känsla för den nordiska andan minnes icke hvad han är skyldig *Hartmann!* De bästa, djupaste tankar, som ett helt eftersläkte af mer eller mindre betydande andar ha lefvat på, dem har *han* först uttalat, *han* först bragt till att genljuda hos oss. Må vi i dag håkomma, att den rika formella utvecklingen af dansk konst genom hans efterföljare aldrig egt rum utan honom.»

H.

FÖLJETONG.

Ur det franska teaterlifvet i adertonde seklet.

En fransk författare, Maugras, har i ett arbete, kalladt »Laglösa skådespelare», lämnat en del intressanta skildringar ur det franska teaterlifvet, särskildt under 18:e seklet. Vi meddela här ett utdrag därur.

Skådespelarnes oförsynthet växte i samma mån som publiken ägnade dem sin hyllning, och de kunde tillåta sig det otroligaste i detta afseende. De trodde, att allt passade för dem, men att de knappast hade några skyldigheter mot andra.

Skådespelerskan Guimard lät en dag inställa spektaklet, därför att hon behöfde »medicinera», som hon sade. »Medicinerandet» bestod däri, att hon i ett talrikt och muntert sällskap begaf sig till landet. På italienska teatern imiterade Narbonne en afton så fullständigt kardinal Richelieu i hållning, gång och klädsel, att alla igenkände den gamle kurtisören. Skådespelarens opassande skämt fick sin bestraffning, i det han insattes i fängelse. Till och med boulevardskådespelarnes oförsynthet var otrolig. Volange, med tillnamnet Jeannot, en kringflackande komediant, väckte en sådan hänförelse, att han blef engagerad vid italienska teatern. Markis de Branzas lät en dag för att roa sina gäster inbjuda honom. När skådespelaren inträdde, sade markisen:

— Mina damer och herrar, jag har äran att för er presentera hr Jeannot.

— Mina damer och herrar, genmälde skådespelaren, då jag var boulevardskådespelare, var jag Jeannot, men nu är jag hr Volange.

— Må så vara, svarade markisen, men eftersom det var Jeannot som vi ville se, så kör man hr Volange på porten.

År 1784 hade den unge Vestris återkommit från London med en sensträckning i högra foten. En afton, då drottningen var på operan tillsammans med grefven af Haga (Gustaf III), för hvilken hon ville visa den celebre dansören, skickade hon tre gånger bud till honom och bad honom dansa så godt han kunde, om icke mera så blott i en enda tur. Han vägrade. Vare sig nu hans svar varit af den beskaffenhet, att de öfverskredo det passandes gräns, eller kamraternas afundsjuka gjorde det värre än det var, allt nog, baron de Breteuil satte Vestris i fängelse. Vid denna underrättelse råkade hela Paris i uppror och tog parti för eller emot Vestris. Hans far begaf sig till fängelset och sade:

— Din slyngel! Jag hör att du har råkat i krakel med drottningen. Vet du inte, att familjen Vestris aldrig varit i oenighet med familjen Bourbon! Jag förbjuder dig att anstifta osämja mellan familjerna!

Pamfletter och epigram hagla, på gatorna besjunger man dansörens missöde. Vestris hotar att draga sig tillbaka, och ändtligen ger drottningen befallning att frigifva honom.

Den afton då han första gången åter uppträdde är minnesvärd i operans annaler. Salongen var fullsatt och publiken i uppror. Spektaklet hade karaktären af ett borgerligt krig med dess oro och förvirring. Då Vestris inträdde tillsammans med fröken Guimard, ljödo applåder och hvisslingar om hvarandra.

— På knä, på knä! ropades med raseri.

Men Vestris lät icke förbrylla sig utan dansade gudomligt, och den afväpnade parterren skänkte honom sin hyllning.

Publiken kunde icke bära agg till teaterfolk, och den svaghet, som den visade, ökade ännu mer deras öfvermod. När fröken Vanhove debuterade i Phèdre, mottogs hon så illa, att hon i fjärde aktens sjette scen i stället för följande replik till Minos:

»En grym och vredgad Gud har din familj fördärfvat.
Uti din dotters brott han sig en hämnd förvärfvat»,

lät undslippa sig:

»Uti parterrens skrän han sig en hämnd förvärfvat.»

Publiken blef förtjust i tillrättavisningen, och från den stunden var skådespelerskan mycket uppburen.

Oaktadt all den uppmärksamhet, för hvilken skådespelarne voro föremål, tillämpades de lagbestämmelser, som under Ludvig XV skrifvits särskildt för dem, med orubblig stränghet. Attentaten mot deras frihet hade blifvit så vanliga, att man skickade dem till fängelset Fort l'Evêque för den allra minsta förseelse. Det fanns till och med en särskild polisinspektor (han hade äfven uppsikt öfver de prostituerade) för teaterfolket, hvars uppgift var att på det mest artiga sätt ledsaga aktörerna till fängelset. Det var en viss Quidor, som innehade denna befattning. Man ser honom figurera vid alla arresteringar af detta slag.

År 1775 gaf en viss Imbert en pjes, som hette »Herr Pétau». Det var en fars af den allra lägsta komik, utan någon kvickhet eller karaktär. Den slutade med en eloge åt Ludvig XIV, men hade endast till mål att vara en skarp satir mot Ludvig XV. Författaren skickades till Fort l'Evêque, och fröken Luzy, som innehaft hufvudrollen, fick göra honom sällskap.

En afton visade sig dansösen fröken Dorival för publiken alldeles drucken. Hon fördes till Fort l'Evêque, och baron de Breteuil skref 1784 till nämnde polisinspektor: »Ni har gjort mycket rätt i att straffa fröken Dorival för hennes opassande uppförande och försummelse af sina pligter. Jag vill att hon hålles i fängelse i åtminstone 8 dagar, och jag uppdrager åt er att låta henne känna det djupa missnöje, som jag hyser öfver hennes uppförande.»

Från scenen och konsertsalen.

Kgl. teatern. Mars 1 Mozart: *Figaros bröllop.* — 2 Gounod: *Faust.* — 3, 9 *En midsommarnattsdröm.* — 4, 8. Boïto: *Mefi-*

stofeles (8/2 frök. Malmerfelt debuterade som Helena). — 5 Nicolai: *Muntra fruarna i Windsor.* — 7 Gluck: *Orfeus*; Leoncavallo: *Pajazzo* (Nedda: frök. Thulin). — 10 Wagner: *Den flygande Holländaren.* — 11 Bizet: *Carmen* (Don José: hr Nyblom, fortf. (deb.) — 12 Fr. Berwald: *Estrella di Soria* (Estrella, Zulma, en blomsterförsäljerska: fru Östberg, frökn. Hulting, Fernqvist; konungen af Castilien, Salvaterra, Sambrano, Muza, Diego: hrr Sellergren, Ödmann, Ericson, Söderman, Lejdström). — 14 v. Flotow: *Martha* (lady Harriet: fru Östberg). — 15 Hallén: *Valdemarsskatten.*

Vasa-teatern. Mars 4, 11. *Vermländingarne* (matiné).

Musikaliska akademien. Mars 6. *Musikföreningens* 55:e konsert. Biträdande: frök. A. Thulin, hrr J. Forsell, C. A. Gentzel, k. hofkapellet. Dirigent: prof. Fr. Neruda.

Vetenskapsakademien. Matiné af *Målaresångföreningen.* Biträdande: frök. Sandsjö. hrr C. Gentzel, A. Asplund. Dirigent: hr Aug. Elfåker.

En ny debut har egt rum å k. operan af fröken Maria Malmerfelt, som förra våren först debuterade såsom Puck i Oberon. Debutanten sjöng nu Helenas parti i »Mefistofeles» och gjorde godt intryck genom såväl sin fördelaktiga apparition som sina goda röstmedel, ehuru ej framställningen i dramatiskt och vokalt hänseende gjorde någon stor verkan, hvilket knappast kunde väntas af debutanten. Berwalds »Estrella di Soria» har återupptagits, efter att senast i sin helhet ha uppförts i november förra året, med samma personal som då.

Konserterna hafva hittills under månaden varit fåtaliga. Främst bland dem står Musikföreningens, som gafs för fullsatt salong under publikens upprepade bifall. Programmet upptog följande fem nummer: 1 Edgar Tinel: »Vallmoblommorna», lyrisk dikt för tenorsolo, bland. kör och orkester, ord af Pol deMont; 2 Erik Åkerberg: »Skogsrået», ur dikt af Viktor Rydberg, för barytonsolo och orkester; 3 Ludv. Norman: Recitativ och aria för sopran med fruntimmerskör och orkester, ur ofullbordade oratoriet »Konungarne i Israel»; 4 J. A. Josephson: »Quando corpus» för sopransolo, kör och orkester; 5 Verdi: Pezzi sacri (Andliga sånger): »Stabat mater» för fyrstämmig kör o. orkester; Laudi alla Vergine Maria (Lofsång till jungfru Maria), till text ur Dantes »Paradiso», för fyrstämmig damkör a capella, Te Deum för åttastämmig kör o. orkester. — En nyhet var n:o 1, Vallmoblommorna af Tinel, en tonsättare, hittills för oss okänd. Edgar Tinel, mest bekant genom sitt mångenstädes gifna oratorium »Franciscus» är född 1854 i Siney (Ostflandern) och har genomgått konservatorium i Bryssel samt blef 1882 direktör för institutet för kyrkomusik i Mecheln.

Innebörden af dikten »Vallmoblommorna», påpekad af tenorsolo och sedan af blommorna uttalad i kören är kortteligen följande: Vallmoblommorna på åkern, »röda som droppande blod», sjunga en sång, som dock ej skördemännen förstå, en dyster spådom om blodiga strider, hvari dessa skola få offra sitt lif för fosterlandet. I midten af stycket målar musiken hur striden rasar öfver de nedtrampade fälten. Den musikaliska deklamationen i stycket är uttrycksfull, innehållande många vackra detaljer, och instrumentationen är rik på klangsköna drag utan effektsökeri. Äfven skildringen af stridens raseri är kraftig utan råhet. — Åkerbergs »Skogsrået», hvari hr Forsell utförde sången, utmärkte sig i sin omarbetning för en särdeles fin och skiftningsrik instrumentering. Hr Å., som själf anförde sitt verk mottog jämte publikens bifall en vacker hyllning i form af en stor lagerkrans såsom tacksamhetsgärd från Musikföreningen för mångårigt deltagande i ledningen af dess öfningar. — Fragmentet af Normans oratorium väcker saknad öfver att det ej blef fullbordadt, storslaget och gediget som det är såväl i vokalt som instrumentalt hänseende. Med Josephsons »Quando corpus» representerades en annan af våra äldre värderade tonsättare. Detta välbekanta verk med sin vackra religiösa stämning, om än till texten något enformigt, erhöll den bästa tolkning af de utförande, likasom för öfrigt alla programmets nummer. Detta afslöts med Verdis sedan förra våren bekanta, af sällskapet då utförda »Pezzi sacri», hvilkas förtjänster, särskildt i afseende på orkesterarbetet, vi då påpekade. Af solisterna framstodo i synnerhet fröken Thulin och hr Forsell på det fördelaktigaste.

Man får ofta höra program af det slag, som nu förekom, klandras såsom »plockprogram», men äfven sådana måste ha sitt berättigande, så väl genom den omväxling som därmed erbjudes den stora publiken, som också däri, att många värdefulla mindre arbeten finnas, af äldre eller yngre slag, hvilka ej böra läggas ad acta därför att de hvar för sig ej kunna fylla ett program.

Målaresångföreningens matiné gafs för en talrik och belåten publik. Körsångerna gingo väl under dir. Elfåkers ledning och de biträdande hrr Gentzel och Asplund vunno lifligt bifall med »Gluntar» och solosånger.

Musiknotiser

från hufvudstaden och landsorten.

Kgl. Teatern. Uppförandet af »Mästersångarne», som i det närmaste är inöfvad, torde dröja ännu ett par veckor med anledning af hr Ödmanns iråkade heshet. Det har varit fråga om, att, i händelse af längre otjänstbarhet för hr Ödmann, engagera en främmande tenor för utförande af hans parti. I »Don Juan» lär fröken Hamberg snart komma att debutera som Zerlina.

Hr och fru Lammers komma på grund af allmänt uttalad önskan att återupprepa sin med stort bifall gifna Norska folkviseafton torsdagen den 22 mars i Vetenskapsakademiens hörsal. Biljetter blifva tillgängliga på måndag i hr Abr. Lundquists k. hofmusikhandel.

Sångsällskapet O. D. från Upsala gifver sin sedvanliga matiné i Musikaliska akademien den 4 april med biträde af hofkapellet.

Svenska Musikerföreningens 2:a populära orkestermatiné äger rum d. 25 mars kl. 1/2 2 midd. Medverkande äro hrr L. Zetterquist, W. Stenhammar, J. Forsell, C. Lindhe. Dirigent: hr Tor Anlin. Säkert kommer denna matiné att i värde icke stå efter den första, allt för litet af vår musikpublik uppmärksammade.

Aulinska kvartettens sista kammarmusiksoaré för denna säsong måste med anledning af flera sjukdomsfall uppskjutas till tisdagen den 3 april.

Direktör Hj. Selander har nyligen undertecknat kontrakt om förhyrande för nästa spelår af Olympia i Stockholm.

Musikalisk soaré gafs d. 15 d:s i amerikanska ministerhotellet vid Blasieholmshamnen af ministern och fru William W. Thomas för ett antal af öfver 150 gäster, bland hvilka märktes medlemmar af diplomatiska kåren, svenska och norska statsråd m. fl.

Medverkande voro konsertmästaren Zetterqvist, hr Sven Nyblom och fröknarna Hollstén och Hvass.

Fröken Märta Petrini har nyligen uppträdt i Würzburg såsom Rosina i »Barberaren från Sevilla» och Margareta i Hugenotterna med fullständig framgång. Hennes klockrena stämma och ypperliga koloratur äfvensom den dramatiska framställningen berömmes i hög grad.

Till musiklärare vid Södermalms högre allmänna läroverk har direktionen öfver Stockholms stads undervisningsverk d. 14 d:s antagit vikarierande musikläraren vid högre allmänna läroverket i Visby, domkyrkoorganisten C. L. Lambère.

Professor Ivar Hallström, som d. 13 d:s afreste från Göteborg, var då föremål för en vacker hyllning af Stora teaterns personal, som mangrant in-

funnit sig vid järnvägsstationen och då tåget satte sig i rörelse uppstämde »Hvem är som ej vår broder mins». Prof. Hallström fick därjämte mottaga en rik blomsterhyllning.

Nationalsångstäflingen. De för nationalsångstäflingen utsedda prisdomarena enades vid sitt första sammanträde endast om en komposition, signerad Ane den gamle, hvilken godkändes. Vid förnyadt sammanträde hafva nu prisdomarena samfäldt funnit intet af de öfriga 115 täflingsförslagen antagligt. De utsedde prisdomarena, dr A. Myrberg, direktörerna J. Wiberg och H. Behrens, ha hvar för sig granskat samtliga kompositioner och hvardera utvalt 10 stycken. Af dessa 30 utvalda skola de tre prisdomarena samfäldt uttaga de 10 bästa, som därefter komma att för allmänheten sjungas af en större kör. Namnsedlarna komma ej att öppnas förr än vid första konserten.

Sekelkören är namnet på en blandad kör af omkr. 170 röster, bildad under förra hösten och som under ledning af direktör Aug. Elfåker kommer att i vår ha sin första konsert.

Sigrid Arnoldson hade den 10 febr. sin recettföreställning å italienska operan i Petersburg. Enligt »Journal de S:t Petersburg» var teatern utsåld, och efter andra akten af Tschaikowskis opera »Eugéne Onegin», där fru A. sjöng Tatianas parti, förvandlades scenen till en verklig blomstergård af blommor och väldiga blomsterkorgar. Efter föreställningen ville applåderna knappt taga slut. Tidningen tillägger, att fru A. också är en af de förnämsta framställarinnor af detta parti, man kan få se, så väl dramatiskt som vokalt.

Göteborg. Ranfts lyriska sällskap uppförde d. 13 mars såsom afskedsföreställning »Tiggarstudenten», sedan det från 7 mars gifvit Hallströms nya operett »Hin ondes snaror», som efterträdde »Dockan». Äfven Folkteatern har lockat med operetter under månaden, nämligen »Rödlufvan» af Hervé och Boulard samt Isouards burleska operett »De löjliga mötena», som första gången uppfördes 1814 i Stockholm. Den 4:e af hrr Carl Bredbergs och Har. Hedelins »sonatsoaréer« gafs d. 12:e mars, hvarvid utfördes sonater för violin och piano af Ruben Liljefors (op. 2 G moll) och Chr. Sinding (C dur) samt Variationer för 2 pianon af Grieg. Sista dagarna i denna månad gifver Musikföreningen 2 stora symfonikonserter med biträde af Philharmonisches Orchester från Leipzig under Hans Windersteins ledning, hvilken orkester först d. 26—28 d:s i Köpenhamn gifver 3 konserter, en Wagner- och en Beethoven-konsert samt en nordisk konsert, och från Göteborg begifver sig till Kristiania.

Kristiania. Mars 1—13. Nationalteatern gaf sönd. 4 mars sin 8:de symfonikonsert men har för öfrigt haft dramatiskt program. Eldoradoteaterns spellista denna tid har upptagit »Vermländingarne», »Jorden rundt», »Kapten Grants barn» »Pariserlif» och »Fra Diavolo», hvari fröken Sigrid Eklöf för första gången uppträdt som Zerlina. Den 13 mars började ett norskt operasällskap uppträda där med »Figaros bröllop» på dagens program. Centralteatern har fortsatt med att uppföra »Tusind og en nat» och därefter börjat gifva »Damen fra kaféen», fars i 3 akter af G. Feydeau med musik af Gaston Serpette, i hvilken pjes fru Charl. Wiehe-Berény uppträder som gäst. Innehållet i dennà fars, liksom i operetten »De små lam» »å Sekondteatern lär vara så vågadt, att myndigheterna lagt sig emot pjesernas fortsatta uppförande. — D. 3 mars gaf Musikforeningen sin 3:e konsert i Logens stora sal under hr Iver Holters direktion med biträde af frök. Anna Stephan som sångsolist. Programmet var följande: 1 Alnæs: Symfoniska variationer öfver ett originaltema för stor orkester (1:a gång); 2 Gounod: Aria ur operan «Sappho»; 3 Cui: »Souvenir douloureux» och »Berceuse» ur Suite miniature för ork.; 4 Schumann: »Frauenliebe und Leben» (frk. Stephan); 5 Gade: Symfoni; C moll.

Ett par konserter med samma program (en »folkkonsert») ha gifvits af fru Oselio-Björnson med biträde af hennes man (deklam.) och pianisten, frk. Hildur Andersen samt fru Barbara Larssen som ackompanjatris. Programmet upptog bl. a. Berceuse ur operan »Jocelyn» af Godard och och aria ur Piccinis »La Bohéme.»

Från våra grannland.

Helsingfors. Febr. 26—mars 14. Svenska teatern har fortfarande till den 6 mars gifvit »Cornevilles klockor» och därefter dramatiska föreställningar. 1 mars gaf Filharmoniska sällskapet sin 5:e symfonikonsert med biträde af pianovirtuosen Jos. Slivinski. Programmet upptog: 1 Berlioz: Ouverture till »Wawerley» (efter Walter Scott); 2 Saint Saëns: Pianokonsert, Gmoll; 3 Mendelssohn: Symfoni, A dur. Den 9 mars konserterade i universitetssalen Petersburgska stråkkvartetten, hrr Walther, Bergholtz, Jung och Berr, därvid spelande kvartetter af Haydn (op. 17 n:o 5), Beethoven (op. 74, Ess dur) och Schumann (A moll). I samma lokal gafs 12 mars en konsert af Sigrid Sundgren-Schneevoigt till förmån för Filharmoniska orkesterns Paris-resa. Utom denna medverkade hrr Olk, Voigt, Braun och Schneevoigt. Programmet innehöll en stråkkvartett af Alph. Duvernoy (op. 46), Concertstück för piano och orkester af C. M. v. Weber samt af J. Sibelius: Fantasi för violoncell och piano, Impromptu, Romans och Caprice för sistn. instrument. På Helsingfors' musikinstituts 10:e musikafton utfördes Pianokvartett (op. 13) af Rich. Strauss, Trio (op. 15) af Smetana och sångcykeln »Dichterliebe» af Rob. Schumann. Vid de populära konserterna i Societetshuset under dir. Kajanus' ledning har violinisten Hugo Olk medverkat. En sådan konsert har äfven gifvits där af 1:a Nylands bataljons musikkår.

Köpenhamn. Mars 1—14. Kgl. teaterns repertoar af pjeser med musik har under denna tid upptagit: »Figaros bröllop», »Hellig tre kongers aften», »Carmen», »På Sicilien», »Don Juan», »Perlfiskarena» och »Livjægerne paa Amager» samt baletten »Konservatoriet». Kasinoteatern har fortfarit med operetten »Dockan», hvari fru Charl. Wiehe-Bereny uppträdt till 7:e mars och sedan miss Helma Nelson (»från Dalyteatern i New-York»). — I konsertpalatsets stora sal gafs 2:a symfonikonserten under Joh. Svendsens ledning, med följande programnummer: Rich. Strauss: »Tod und Verklärung»; Beethoven: Pianokonsert N:o 4, G dur (pianisten frk. Bertha Visanska); Glaxonnow: »Le Printemps» (Tableau musical); Pianosoli (frk. Visanska) och Vincent d'Indy: »La fonêt enchantée». Vid en konsert för välgörande ändamål i konsertpalatset d. 8 mars medverkade bl. a. hr Salomon Smith och Ceciliaföreningens Madrigalkör.

Från andra land.

Paris. På Stora operan har tenoren Alvarez efter återkomsten från Amerika gjort sitt återinträde i »Romeo och Julia», m:lle Delna tagit farväl af denna scen i Joncières »Lancelot». Théâtre lyrique har med framgång återupptagit Méhuls »Euphrosine et Coradin». På Théâtre des Variétés har »Den sköna Helena» med sin nya uppsättning på tre månader inbragt öfver en half million francs. Operetten är nu nedlagd, men återupptages under utställningen.

Berlin. En ny opera »Bärenhäuter» (utom Siegfried Wagners) har på Theater des Westens rönt afgjord framgång. Kompositören heter Arnold Mendelssohn och texten, som äfven berömmes, är af H. Wette.

Puccinis Bohème har nyligen med stor framgång uppförts på franska landsortsteatrar och äfvenså i den belgiska staden Verviers.

Skandinaviska Pianofabriken,

32 Mäster-Samuelsgatan 32,

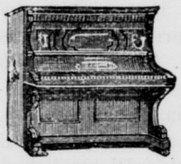

rekommenderar

sin tillverkning af utmärkta, af framstående musici vitsordade **Pianinos** och **Orglar** till billiga priser. Full garanti. Goda betalningsvilkor. Begagnade instrument tagas i utbyte. *Begär priskurant.*

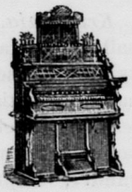

Svensk Musiktidning

Nordiskt Musikblad. — 20:de årgången. — ***För hvarje musikaliskt hem,***

*utgifves 1900 efter samma plan som förut, innehållande **populär läsning i Musikaliska ämnen**, **porträtter** med **biografier** och **musikbilaga**. Tidningen utkommer såsom förut två gånger i månaden (utom juli—aug., »den döda säsongen») till ett pris af **5 kronor** pr år, lösnummer 25 öre. Prenumeration sker här å **Expeditionen, Kungstensgatan 56,** 3 tr., i **bok-** och **musikhandeln,** å posten och tidningskontor. I landsorten prenumereras bäst å **posten.***

Porträtt med biografi: N:o 1 Jac. Ax. Josephson, N:o 2 Wilma Neruda-Hallé o. E. N. Méhul, N:o 3 Johanne Stockmarr o. C. F. Lundquist, N:o 4 Teresa Carreno.

J. G. MALMSJÖ

GÖTEBORG

Etablerad 1843.

Kongl. Hofleverantör.

Tjuguen **första** pris, in- och utrikes.

Flyglar och Pianinos

Beqväma afbetalningsvilkor.

Talrika vitsord från framstående musici och konstnärer, bl. a. från **Alfred Reisenauer, Professor Frans Neruda, Alfred Grünfeld, Moritz Rosenthal, Prof. Franz Mannstädt, Dir. Aug. Körling, Mad. Teresa Carreno, Fru Margareta Stern, Fru Hilma Svedbom, Fröken Tora Hwass** samt **Kungl. Musikaliska Akademien** och **Göteborgs** mera framstående musici och musiklärarinnor.

Frankel & C:os

Pianofabrik.

Förstklassiga, prisbelönta Pianinon och Flyglar.

Äldre tagas i utbyte.

Drottninggatan 38.

J. LUDV. OHLSON

STOCKHOLM

Hamngatan 18 B.

Flyglar, Pianinos och **Orgelharmonier** af de bästa *svenska* och *utländska fabriker* i **största** lager till **billigaste** priser under fullkomligt ansvar för instrumentens bestånd.

Obs.! **Hufvuddepôt** för **Blüthners** och **Rönischs** verldsberömda Flyglar och Pianinos.

George Armin.

Prospekt gratis.

Utbildning af den mänskliga rösten enligt grundsatserna för en AUTOMATISK röstbildning. (Skola för sångare, skådespelare och talare.)

LEIPZIG. Georgenstrasse 36 B^{II}.

Förstklassiga **Pianinon** och **Flyglar** efter Steinways nyaste system samt **Orgelharmonium** med pat »pipton» och »pedalbas,» belönade med 20 första pris från in- och utlandet, tillverkas af **ÖSTLIND & ALMQUIST, Arvika**

Lager och filialexpeditioner:

STOCKHOLM 50 Vasagatan 50, 1 tr. ‖ GÖTEBORG 18 Västra Hamng. 18.

Danskomponisten

Henning R. Wejdling

utför på **Baler, Soiréer och Bröllop** — mindre och enklare danstillställningar äfven — *utmärkt vacker, storslagen* och *taktfast*

*** * DANS-MUSIK * ***

på piano. — Mångårig vana och erkänd skicklighet. — Order mottagas här hos hrr musikhandlare eller i min bostad,

36 Malmskilnadsgatan 36, $^1/_2$ tr. t. h.

Referens: *Hofmusikhandlare Lundquist,* Telefon: *Brunkeberg 8 09.*

PIANOLEKTIONER

efter bästa metod, ledande till god teknisk och verkligt musikalisk utbildning, meddelas af undertecknad till moderat pris. Anmälan kan äfven ske skriftligen.

Mottagning kl. 9—10 f. m. och 4—5 e. m.

Kungstensgatan 56, 3 tr.

Tel. Vasa 6 19. **Frans J. Huss.**

I Musik- och Bokhandeln:

Populär

Piano-Skola

med

Klaviatur-Tabell

för noternas snabba inlärande.

Ny, lättfattlig undervisningsmetod för barn, öfversatt och bearbetad efter

Prof. **H. von Bocklet.**

Häft. 3 kr., i pappband 3: 50, clothband 4 kr.

»Enkel, praktisk och fullt systematisk, gående i lagom hastighet och utan hopp från det lättare till det svårare. Torde vara den bästa pianoskola vi hittills haft i Sverige. En ytterligare förtjenst hos det verkligen vackra arbetet är att bearbetaren förmått göra det så alltigenom svenskt som det verkligen är.»

(Gotlands Allehanda.)

Elkan & Schildknechts Musikhandel

28 Drottninggatan 28.

Svensk Musiktidnings musikbilaga

1899

till helårsprenumeranter utgöres af

MUSIKALBUM

XII

10 sidor, innehållande

för piano 2 händer:

Wilh. Stenhammar: Ur musikdramat »*Gildet på Solhaug*». 2:a aktens introduktion (införd med benäget tillstånd af Det Nordiske Forlag, musikförlag. Henr. Hennings, Köpenhamn);

Em. Sjögren: *April,* skiss;

Gust. Hägg: *Pastorale;*

Fr. Zierau: *Vidros;*

för en röst med piano:

Aug. Elfåker: »I skogen dväljes jag stilla» (A—tvåstr.D).

Pris 1 krona.

En **gammal fiol** af högt värde säljes billigt. Visas kl. half 4 alla dagar utom Fredagar hos Konsertmästare L. Zetterqvist, Agnegatan 3, där uppgörelse kan ske. (G. 1386.)

Innehåll: Thorvald Lammers (med porträtt). — Dramatisk musik i 19:de århundradet, Italien. — Arrigo Boïto och hans opera »Mefistofeles». — En äfventyrlig Tannhäuserfärd. — J. P. E. Hartmann † (med porträtt). — Följetong: Ur det franska teaterlifvet i adertonde seklet. — Från scenen och konsertsalen. — Musiknotiser från hufvudstaden och landsorten, från våra grannland och andra land. — Annonser.

STOCKHOLM, CENTRAL-TRYCKERIET, 1900.